

бази процесу модернізації бібліотек і бібліотечної справи та підвищенню ролі бібліотек у системі національно-патріотичного виховання. Провідне місце серед бібліотек аграрних вищих навчальних закладів займають ті, які забезпечують високоякісне інформаційне забезпечення навчального процесу, наукової, управлінської та інноваційної діяльності засобами відображення власних ресурсів в Інтернеті та розширюють додаткові освітні послуги шляхом використання інформаційних ресурсів у зручному для користувача вигляді, а саме: поповнюють інформаційні ресурси документами нових надходжень та електронними виданнями науковців і викладачів університету; відкрили та поповнюють на бібліотечній сторінці веб-сайту університету ефективні навігаційні блоки; забезпечують користувачів електронними засобами пошуку, вільного доступу до інформації на різних носіях, якісне інформаційне консультування; організували корпорацію в напрямі створення об'єднаної бази електронних ресурсів з бібліотеками мережі НААН; підтримують позитивний імідж бібліотеки за допомогою популяризації інформаційних ресурсів, наповнення сторінки бібліотеки на веб-сайті та в засобах масової інформації.

Національна наукова бібліотека Національної академії аграрних наук у 2016 р. й надалі проводитиме семінари, науково-практичні конференції та курси з підвищення професійної кваліфікації бібліотечних працівників вищих навчальних закладів аграрного спрямування тощо.

ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНІСТЬ РІЗНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ КЛАСИФІКАЦІЙ У ФОРМУВАННІ МЕТОДИЧНОГО АПАРАТА НБУВ

Медвідь Т.С.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (м. Київ)

Діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) спрямована на максимально повне інформаційне забезпечення наукового розвитку будь-якої галузі. Створення підґрунтя для організації інформаційних ресурсів, сприяння орієнтації в сучасних потужних документно-інформаційних потоках і забезпечення істотного підвищення оперативності пошуку потрібної інформації відбувається за рахунок аналітико-синтетичного опрацювання документів, а саме їх систематизації. Для систематизації інформаційних ресурсів, а також для організації та ведення систематичного (карткового та електронного) каталогу бібліотеки застосовують бібліотечно-бібліографічні класифікації, які, в свою чергу, завдяки своєму науковому підґрунтю стали основою інформаційно-пошукових мов (ІПМ) сучасних систем автоматизації.

У НБУВ тривають роботи з удосконалення Рубризатора НБУВ – ІПМ, створеної з метою забезпечення багатоаспектного інтелектуального пошуку інформації на основі організації інформаційних ресурсів за принципом наукової класифікації.

Скорочений варіант Рубризатора НБУВ охоплює всі розділи знань і за

деталізацією відповідає робочим таблицям бібліотечно-бібліографічної класифікації для масових бібліотек (ББК). Такий варіант Рубрикатора НБУВ цілком достатньо використовувати для організації систематичних каталогів спеціалізованих відділів бібліотек, для наукових бібліотек, фонди яких становлять невелику кількість примірників, також для упорядкування бази повнотекстових електронних інформаційних ресурсів. Скорочений варіант Рубрикатора НБУВ дозволить, наприклад, працівникам спеціалізованих відділів самостійно опрацьовувати документи з використанням основних рубрик Рубрикатора НБУВ, тобто верхніх рівнів класифікаційної ієрархії, організувати власні фонди відповідно до прийнятої системи знань та створити умови для якісного тематичного пошуку інформації.

Особливістю бази даних «Рубрикатор – скорочений варіант» є те, що вона містить індекси Універсальної десятикової класифікації (УДК), яка є міжнародною системою класифікації документів, що відповідає найістотнішим вимогам до класифікації (міжнародність, універсальність) та надає можливість відображати новітні досягнення науки та техніки без будь-яких суттєвих змін у її структурі. Визначення взаємозгодженості між скороченим варіантом Рубрикатора НБУВ і УДК сприятиме забезпеченню оперативного та ефективного інтелектуального пошуку інформації.

Одночасне занесення індексів ББК і УДК до скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ допомагає не тільки орієнтуватись у цих двох класифікаціях, а й визначає взаємозв'язок між рубриками класифікаційних схем.

Так, наприклад, рубриці скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ «П07 Механізація, електрифікація, авіація у сільському господарстві» відповідають такі рубрики УДК:

631.171 Механізація та авіація землеробства і сільського господарства в цілому, підпорядкована розділу «631 Загальні питання сільського господарства»;
632.982.4 Застосування авіації,

підпорядкована розділу «632 Хвороби рослин. Шкідники рослин. Захист рослин», під яким збирається література у тому числі з техніки проведення захисних заходів із боротьби з хворобами рослин.

Порівнюючі змістове наповнення рубрики Рубрикатора НБУВ «П072.2 Ґрунтообробні машини та знаряддя» з рубрикою УДК «631.31 Машини та знаряддя для обробітку (культивуації) ґрунтів. Допоміжні машини та знаряддя», бачимо їх повну відповідність, яка забезпечує ефективний багатоаспектний тематичний пошук інформації.

Натомість, зустрічаються рубрики скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ, яким відповідають одна або декілька рубрик УДК, зібрані у різних розділах згаданої класифікації. Так, наприклад, документи з питань біології рослин збираються у Рубриці НБУВ під рубрикою «П12 Біологічні основи рослинництва». В УДК їй відповідають рубрики розділів «63 Сільське господарство. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство», «57 Біологічні науки в цілому» та «58 Ботаніка», які містять наступні індекси:

576.3 Загальна цитологія. Клітина як біологічна система;

581.8 Гістологія рослин;

581.1 Фізіологія рослин;

581.3 Ембріологія рослин

Таку відповідність між рубриками скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ і рубриками УДК можна пояснити використанням різних ознак, які застосовуються при діленні на певні розділи та методикою індексування.

Отже, задіяння одночасно скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ і УДК, а також взаємопов'язаності цих двох класифікацій, стає ефективним інструментом тематичного інтелектуального пошуку і важливим компонентом лінгвістично-методичного забезпечення автоматизованої бібліотечної технології, що своєю чергою, сприяє інтегруванню інформаційного потенціалу бібліотеки до світового інформаційного простору.

ФОРМУВАННЯ ЗАСОБІВ ТЕМАТИЧНОГО ПОШУКУ В ЕЛЕКТРОННОМУ КАТАЛОЗІ НБУВ

Оршина Н.В.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (м. Київ)

Дослідна робота в галузі модернізації бібліотечних технологічних процесів, удосконалення методики наукового опрацювання документів і техніки організації бібліотечного інформаційного ресурсу, зокрема, розвитку технологій тематичного пошуку є важливою і актуальною для наукової бібліотеки.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (НБУВ) продовжує роботу з удосконалення методичних підходів формування лінгвістичних засобів електронного каталогу бібліотеки, зокрема, бази даних «Скорочений варіант Рубрикатора НБУВ для наукової бібліотеки», роботу над якою розпочато 2015 р. відділами наукового опрацювання документів та інформаційно-комунікаційних технологій НБУВ.

Записи бази даних Рубрикатора структуровано відповідно до основних принципів побудови авторитетних файлів. Кожний запис бази даних містить класифікаційний індекс, заголовок, методичні вказівки та посилання (якщо такі є), а також терміни для формування алфавітно-предметного покажчика (АПП).

Наприклад, для рубрики «П212 Зернові культури» у відповідні поля внесено такі терміни для формування АПП: гречка, жито, кукурудза, овес, просо, пшениця тощо.

АПП – алфавітний перелік предметних рубрик, що розкривають зміст відображених у каталозі документів з позначенням відповідних класифікаційних індексів. Він полегшує роботу з систематичною частиною, допомагає розшукати необхідні для індексування поняття, які в АПП наведено в їх прямому та інверсованому вигляді, та визначити їх розташування в робочих таблицях з урахуванням аспектів розглядання теми або предмета. АПП надає повний перелік рубрик, відповідних певному ключовому слову.